

Zoonózy aneb onemocnění přenosná mezi zvířaty a lidmi

Zoonózy jsou onemocnění přenosná mezi člověkem a zvířetem a to buď jedním nebo oběma směry. Jejich výskyt v určitých lokalitách je často vděčným tématem hromadných sdělovacích prostředků. Následkem bývá davová hysterie a v lepším případě zvýšení počtu žádostí o vakcinaci, v horším snaha zbavit se zvířat v domácnosti.

Jaká by tedy měla být naše reakce na riziko onemocnění zoonózou? Přiměřená. Riziko nelze podceňovat, na druhou stranu není třeba se obávat, že "náš Rek bude příčinou exodu naší rodiny". Pro většinu původců onemocnění je nejjednodušší šířit se v rámci jednoho druhu a tudíž například chřipku chytím spíše od "ohleduplného" spoluobčana v autobuse, než od svého psa. Navíc je na tom většina psů a koček se stavem svého imunitního systému lépe než my (stravují se zdravěji, nekoření, nekouří, nepijí kávu a nestresuje je zlý šéf v zaměstnání) a proto se s infekčními chorobami nesetkáváme tak často jako naši humánní kolegové. Jaké tedy jsou nejčastější zoonózy a jak se proti nim chránit?

Vzteklina.

Asi nejznámější a nejvíce obávané onemocnění přenosné ze zvířat na člověka (a teoreticky i opačně). Původcem je virus. Postihuje savce a ptáky.

Záměrně se nebudu podrobně zmiňovat o příznacích vztekliny, neboť jejich velká rozmanitost vyžaduje komplexní vyšetření při podezření na onemocnění vzteklinou. To můžeme mít u každého zvířete, které jeví známky postižení centrálního nervového systému. Například změny chování, povahy, poruchy vidění, potíže s udržením rovnováhy, nekoordinované pohyby, záchvaty podobné epileptickým a mnoho dalších.

Choroba je nebezpečná především vysokou mortalitou tj. člověk u kterého propuknou příznaky je téměř jistě odsouzen k smrti.

Hlavní způsob přenosu je při pokousání nakaženým zvířetem ze slin do krve. Do slin nakaženého zvířete se virus vylučuje maximálně 4 dny před projevením příznaků (alespoň dle většiny autorů odborné literatury). Z toho vyplývá nutnost opakovaného vyšetření zvířete, které poranilo člověka (do 24 hodin a za 5 dní po poranění). Toto vyšetření je povinen zajistit majitel zvířete. Při poranění neznámým zvířetem nebo po poranění či kontaktu se zvířetem, u kterého je prokázána vzteklina je nezbytné co nejrychlejší ošetření (vakcinace). Nejčastějším přenašečem a rezervoárem je liška, výjimkou však není vzteklina např. i u srnčí zvěře. Z domácích zvířat je nejvíce ohrožena kočka (v ČR ročně řádově stovky prokázaných onemocnění vzteklinou u kočky) a podstatně méně pes (cca desítky). Zvláště u psů se jedná převážně o bezprizorní jedince. Prevencí je vakcinace, která je z výše uvedeného důvodu aktuální zvláště u koček a povinná u psů. Důležité je také vyhnout se kontaktu s volně žijícími zvířaty a jejich mrtvolami (virus přežívá za chladného počasí v mršině až 90 dní). Pokud již k poranění zvířetem dojde, není hned nutné sepisovat závěť. K úmrtí člověka na vzteklinu u nás došlo naposledy v padesátých letech. Navíc se výskyt vztekliny u rezervoárového zvířete tj. lišky, daří již několik let omezovat vakcinací. I přes tyto poměrně příznivé okolnosti je vždy nutné ihned po poranění zvířetem vyhledat lékaře a řídit se jeho instrukcemi.

Pokračování příště